

N:o 15.

Ank. till Riksd. Kansli d. 21 Mars 1873, kl. 12 midd.

*Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändringar i gällande
Legostadga.*

I detta ämne hafva motioner blifvit väckta inom Andra Kammaren af Herrar L. J. Svensson (motionen N:o 111) och Peter Carl Andersson (motionen N:o 128); och åligger det Lag-Utskottet, enligt erhållna remisser, att deröfver sig yttra.

Herr Svensson, hvilkens motion innehåller två särskilda punkter, har i första punkten anmärkt, att § 6 i Kongl. Legostadgan den 23 November 1833 visserligen innehöle, att, i fall tjenstehjon sjuknade, husbonde egde rätt, om han ville, att å lönen af-räkna hvad han till läkare eller läkemedel utgifvit, men att deremot ej funnes något stadgande om rättighet för husbonde att på tjenarens lön afdraga för den tid tjenaren i följd af sjukdom icke kunnat göra sin tjenst; hemställande derföre motionären, »att Riksdagen ville för sin del besluta, att uti förenämnde § 6 af Legostadgan göres följande tillägg: Sjuknar — — — utgifvit, äfvensom att, i förhållande till den tid tjenstehjonet under sjukdomen och tillfrisknandet ej kan sin tjenst fullgöra, på lönen göra afdrag.»

Vidare har samme motionär i den sednare punkten, så ock Herr Peter Carl Andersson genom sin motion, framhållit det missbruk, som ofta skulle förekomma, att tjenstehjon afveke ur tjensten förr än tjenstetiden vore ute. Stadgandet i Legostadgans 52 §, att husbonden i sådant fall eger låta återhemta tjenstehjonet, som då skall blifva i tjensten till flyttningsdag samt mista halfva lönen och gälda skadan, vore ej tillräckligt betryggande, emedan tjenstehjonet sällan hade någon tillgång, hvarmed husbonden kunde hållas skadeslös. Enligt motionärernes åsigt fordrade både rättvisa och billighet, att lagstiftningen i detta afseende ändrades i sådan riktning, att den, som i sitt arbete tager annans lagstadda tjenare, må gemensamt med denne kännas skyldig att ersätta den skada, som för husbonden sålunda kan uppkomma; och hafva motionärerne i sådant ändamål föreslagit,

Herr Svensson: att Riksdagen måtte för sin del besluta ett tillägg till 52 § i Legostadgan af följande innehåll: »Den som i sitt arbete antager sådan afviken tjenare, utan att förvissa sig, genom affordrandet af orlofsedel och afskedsbetyg, att tjenaren är från sin förra tjenst lagligen skild, vare förpligtad, jemte tjenaren, eller hvilkendera bäst gälda gitter, hålla husbonden skadeslös för den förlust, som genom tjenstehjons afvikande honom drabbar»; och

Herr *Andersson*: att nyssnämnda § i Legostadgan måtte erhålla ett tillägg, så lydande: »Den, hvilken uti sitt arbete eller i sin tjänst tager annans lagstadda tjänstehjon, vare skyldig ersätta den förre husbonden all den skada eller förlust, som han derigenom lider.»

Vidkommande först den väckta frågan om rättighet för husbonde att, der tjänstehjon sjuknar, göra afdrag å lönen för den tid tjänstehjonet af sådan orsak är förhindradt att sin tjänst fullgöra, så kan visserligen icke förnekas, att det för husbonde, hvilken under tiden måste vidkännas kostnader för anskaffande af annat arbetsbiträde, stundom kan blifva ganska kännbart att utan afdrag för dessa kostnader nödgas utgifva lönen; men å andra sidan synes obestridligt att för tjänstehjonet, hvars lön vanligtvis utgör dess enda inkomst, mistningen deraf skulle blifva vida kännbarare. Följderna af den olycka sjukdomsförfallet innebär äro genom nuvarande stadgande skäligen emellan husbonden och tjänstehjonet fördelade och kännas derigenom för en hvar af dem mindre tryckande. Den risk, som husbonden är i detta hänseende underkastad, måste anses hafva tagits i beräkning vid öfverenskommelsen om lönevilkoren, och något hinder förefinnes ej att dervid i afseende på inträffande sjukdomsförfall göra särskilda bestämmelser.

Utskottet får alltså värdsamt hemställa,

1:o att Herr L. J. Svenssons motion i denna del ej måtte af Riksdagen bifallas.

Hvad åter angår den af begge motionärerne väckta fråga om uppställande af mera betryggande korrektiv emot det missbruk, som består deri att tjänstehjon före tjänstetidens slut öfvergifver tjänsten, så är denna fråga förtjent af synnerlig uppmärksamhet. De stora arbetsföretag, såsom jernvägsanläggningar m. m., hvilka under senare tider här i landet egt rum och framgent torde komma att fortgå, erbjuda merendels en tillfällig arbetsförtjänst, vida öfverstigande den vanliga lönen för ett tjänstehjon; och denna lockelse har ej sällan förmått tjänstefolk att bryta ingångna aftal och afvika ur tjänsten just under den årstid, då husbonden mest behöfver tjenarens arbetsbiträde. Den i Legostadgan anvisade utväg för den förre att hemta tjänstehjonet åter är föga betryggande, då tjänstehjonet när som helst kan ånyo afvika. — Begagnandet af nämnda utväg är derjemte alltid förenadt med olägenheter, besvär och kostnader. Legostadgans 37 och 42 §§ bestämman ansvar såväl för dem som städjer annans tjänstehjon innan det blifvit från sin förra tjänst behörigen uppsagdt, som ock för den, hvilken lockar tjänstehjon att tjänsten uppsäga, hvarjemte 38 § föreskrifver, att, der tvist husbönder emellan uppstår om bättre rätt till tjänstehjon eller om verkan af skedd städsel, den tappande skall upprätta all skada. I konsekvens härmed synes Utskottet ansvar och ersättningsskyldighet jemväl böra bestämmas för den, som med kändedom om tjänsteförhållandet tager annans afvikna tjänstehjon i sitt arbete utan att det städja, och sålunda indirekt befordrar tjänstehjonets förseelse, hvarvid i afseende å åtalsrätten samma grundsats synes böra följas som i 23 § af Tjänstehjonsstadgan finnes angifven; och torde den ifrågasatta

bestämmelsen lämpligen få sin plats vid slutet af Legostadgans 52 §, som handlar om den påföljd afvikandet för tjenstehjonet medför.

Att åter utsträcka ansvars- och ersättningsskyldigheten äfven till de fall, då den, som tager annans tjenstehjon i sitt arbete, saknar kännedom om tjensteförhållandet, anser Utskottet sig icke kunna tillstyrka.

Följden af denna utsträckning skulle blifva, att man icke vågade åt någon lemna arbete utan att hafva förvissat sig derom att han icke vore i annans tjenst, och att således en arbetssökande, som underlåtit att förse sig med erforderligt betyg eller tillfälligtvis sitt betyg förlorat, sattes ur tillfälle att förskaffa sig den för hans uppehälle oundgängliga arbetsförtjenst, intildess han kunde förebringa tillförlitlig utredning om förhållandet, hvilken utredning, särdeles på en från hans hemvist aflägsen ort, stundom kunde blifva svår, om icke omöjlig, att åstadkomma.

På grund häraf och med föranledande af Herrar L. J. Svenssons och Peter Carl Anderssons framställningar i ämnet, får Utskottet hemställa,

2:o att Riksdagen måtte för sin del besluta en författning, hvarigenom förordnas, att 52 § af nu gällande Legostadga för husbönder och tjenstehjon skall erhålla följande förändrade lydelse:

Afviker tjenstehjon ur tjenst förr, än tjenstetid ute är, eller det redo för sig gjort, hafve husbonde våld att hemta det åter, som i 16 kap. 7 § Jordabalken om landbo sägs; och blifve tjenstehjon i tjensten till flyttningsdag, samt miste halfva lönen och gälde skadan. Vill husbonde icke tjenstehjon behålla, återgifve tjenstehjon honom städjepenning, samt hvad det kan af lönen hafva uppburit, och böte hälften af hvad i lön utsatt var, samt fyller skadan; skaffe sig derjemte annat laga försvar, efter hvad i 4 § sagdt är. Husbonde göre i detta fall, så snart ske kan, anmälan, i Stockholm hos Kongl. Öfverståthållare-embetet, samt utom Stockholm antingen hos Konungens Befallningshafvande eller, i stad, hos poliskammare eller magistrat, samt å landet hos kronofogde eller länsman; och åligge i sednare händelser den, hos hvilken så beskaffad anmälan skett, att förhållandet till Konungens Befallningshafvande inberätta.

Tager någon veterligen annans afvikna tjenstehjon i sitt arbete, böte, då husbonden derå klagar, sex R:dr 32 sk.; upprätte ock all skada.

Stockholm den 20 Mars 1873.

På Utskottets vägnar:

H. G. v. Gegerfelt.

Reservationer:

af Herr Grefve *Mörner*, som ansåg att Utskottet i anledning af motionerna bort tillstyrka tillägg till Legostadgan i den syftning, att man ej skulle ega i arbete antaga person, som icke med prestbevis, orlofsedel, arbetsbetyg eller af två trovärdige män utgifvet intyg visade att han ej vore i annans tjänst antagen, vid äfventyr, derest personen befundes vara lagstadd tjenare, af böter från 5 till 100 R:dr och skyldighet att skadan ersätta; samt

af Herrar Friherre *Nordenfalk*, *Sven Nilsson*, *Lars Persson*, *M. Jonsson*, *C. A. Larsson*, *N. Petersson* och *Westerdal*, hvilka instämde med Herr Grefve *Mörner*.

N:o 16.

Ank. till Riksd. Kansli den 21 Mars 1873, kl. 12 midd.

Memorial, i anledning af återremiss af Lag-Utskottets Utlåtande N:o 10, rörande återvinningsrätt till lös egendom, som blifvit genom olofligt tillgrepp rätte egaren afhänd.

Omförmälda Utlåtande, hvari Utskottet föreslagit antagande af en författning om förändrade stadganden i fråga om återvinningsrätt till lös egendom, som blifvit genom olofligt tillgrepp rätte egaren afhänd, har af Andra Kammaren blifvit till Utskottet återförvisadt; men när Första Kammaren, enligt Utskottet tillhandakommet protokollsutdrag, afslagit Utlåtandet, hvarigenom frågan, jemlikt 63 § Riksdags-ordningen, måste anses hafva förfallit, lärer icke någon vidare åtgärd i anledning af återremissen böra af Utskottet vidtagas; hvilket Utskottet

härmed får anmäla.

Stockholm den 20 Mars 1873.

På Utskottets vägnar:

H. G. v. Gegerfelt.